

บทที่ 3

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใน จังหวัดนนทบุรีและจังหวัดปทุมธานี

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา Personal Income Tax (PIT) ของประเทศไทยตามประมวลรัษฎากร เป็นภาษีทางตรงประเภทหนึ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล และเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายรายได้ เป็นภาษีที่เก็บจากเงินได้ของบุคคลธรรมดา ซึ่งผู้ที่มีเงินได้ไม่ว่าจะเป็นเงินได้ประเภทใดชนิดใดก็ตามต้องมีหน้าที่เสียภาษี ถ้าไม่มีกฎหมายยกเว้นต้องอยู่ในข่ายเสียภาษีนี้ด้วย และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีการจัดเก็บในอัตราก้าวหน้า คือ บุคคลที่มีรายได้มากก็จะเสียภาษีมาก บุคคลที่มีรายได้น้อยก็จะเสียภาษีน้อย ฐานภาษีของภาษีประเภทนี้ เรียกว่าเงินได้สุทธิ ซึ่งคำนวณได้จากการนำเงินได้พึงประเมินตลอดปีภาษี (ปีปฏิทิน) ไปหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนด เมื่อได้จำนวนเงินได้สุทธิเท่าใดแล้วจึงคำนวณจากเงินได้สุทธิตามวิธีที่กฎหมายกำหนด ถ้ามีเงินได้ไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่มีเงินได้สุทธิเหลือก็ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งนี้เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายกำหนดเป็นอย่างอื่น ในปัจจุบันโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2548, หน้า 20)

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งออกได้ดังนี้ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร (2548, หน้า 20-25)

1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ผู้มีเงินได้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง บุคคลธรรมดา ประเภทที่สอง ผู้ถึงแก่ความตาย ประเภทที่สาม กองมรดก ที่ยังไม่ได้แบ่ง และประเภทที่สี่ ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล

1.1 บุคคลธรรมดา หมายถึง บุคคลที่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ คือ “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่คลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดเมื่อตาย” หากบุคคลธรรมดาดังกล่าวมีเงินได้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพราะฉะนั้นผู้มีเงินได้ที่มิหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาดังกล่าวประมวลรัษฎากรจึงไม่ได้จำกัดอายุ ความสามารถ และ สัญชาติของผู้มีเงินได้ไว้แต่อย่างใด

1.2 ผู้ถึงแก่ความตาย ผู้ถึงแก่ความตายซึ่งได้รับเงินได้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ก็เป็นผู้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วย การถึงแก่ความตายอาจเป็นกรณีถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี คือระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม หรือถึงแก่ความตายก่อนยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีก็ได้ โดยที่ความตายทำให้สภาพบุคคลสิ้นสุดลง ประมวลรัษฎากรจึงได้กำหนดให้ผู้จัดการมรดก หรือทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดกของผู้ถึงแก่ความตายแล้วแต่กรณีเป็นบุคคลผู้มีหน้าที่ยื่นรายการแทนผู้ถึงแก่ความตาย (มาตรา 57 ทวิ)

1.3 กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง ในปีภาษีถัดจากปีที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย หากกองมรดกนั้นยังไม่ได้แบ่งให้ทายาทคนใดคนหนึ่งโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม และกองมรดกได้ก่อให้เกิดเงินได้พึงประเมินถึงเกณฑ์ขั้นต่ำที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ กฎหมายก็ถือกองมรดกดังกล่าวเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วย และเนื่องจากโดยสภาพแล้วกองมรดกไม่มีสภาพบุคคล ประมวลรัษฎากรจึงต้องบัญญัติผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการยื่นแบบแสดงรายการไว้ทำนองเดียวกับผู้มีหน้าที่เสียภาษีประเภท ผู้ถึงแก่ความตาย (มาตรา 57 ทวิ วรรคสอง) ได้แก่ ผู้จัดการมรดกหรือทายาท หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินมรดก แล้วแต่กรณี

1.4 ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล

1.4.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ใช้นิติบุคคล หมายถึง การที่บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตกลงเข้าทุนกันไม่ว่าจะเป็น เงิน แรงงาน หรือทรัพย์สิน เป็นต้น เพื่อ

กระทำการร่วมกันโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งปันผลกำไรที่จะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น (ห้างหุ้นส่วนสามัญอาจจดทะเบียนให้มีสภาพเป็นนิติบุคคลได้ ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน จะไม่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่อยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล)

1.4.2 คณะบุคคลที่ไม่ใช่นิติบุคคล มีลักษณะเหมือนกับห้างหุ้นส่วนสามัญต่างกันแต่เพียงในด้านวัตถุประสงค์ คือ คณะบุคคลที่มีใช่นิติบุคคลไม่จำเป็นต้องมีวัตถุประสงค์ที่จะแบ่งปันผลกำไรที่จะพึงได้แต่กิจการที่ทำร่วมกัน ตัวอย่าง เช่น การจัดการแสดงเพื่อหารายได้นำไปบริจาคให้แก่ผู้ทุกข์ยาก คณะผู้จัดการแสดงอยู่ในข่ายเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในชื่อของคณะบุคคลไม่ใช่นิติบุคคล ผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นแบบแสดงรายการในชื่อห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช่นิติบุคคล ได้แก่ ผู้อำนวยการ หรือผู้จัดการ (มาตรา 56 วรรค 2)

2. เงินได้พึงประเมินและแหล่งเงินได้

2.1 เงินได้พึงประเมิน (มาตรา 39) ประมวลรัษฎากรได้กำหนดความหมายเงินได้พึงประเมินไว้ดังต่อไปนี้ (1) เงิน (2) ทรัพย์สินซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน (3) เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้ (4) เครดิตภาษีตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 แหล่งเงินได้ (มาตรา 41) คือ แหล่งที่มาของเงินได้ ซึ่งแบ่งได้เป็นเงินได้จากแหล่งในประเทศและนอกประเทศ เงินได้จากแหล่งต่าง ๆ นี้ จะต้องนำไปรวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหรือไม่ ให้พิจารณาดังนี้

2.2.1 กรณีเงินได้เกิดจากแหล่งในประเทศ หมายถึง เงินได้ที่เกิดขึ้น หรือเป็นผลสืบเนื่องจากมีหน้าที่งานที่ทำในประเทศไทย หรือกิจการที่ทำในประเทศไทย หรือกิจการของนายจ้างในประเทศไทย หรือทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย (ดอกเบี้ยเงินปันผล ค่าเช่า เป็นต้น)

ผู้มีเงินได้เกิดจากแหล่งในประเทศนี้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีเงินได้ตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้เสมอ เว้นแต่จะมีข้อยกเว้นตามกฎหมาย ทั้งนี้ ไม่ว่าเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้วนั้นจะจ่ายในหรือนอกประเทศ และไม่ว่าผู้มีเงินได้นั้นจะเป็นผู้อยู่ในประเทศไทยหรือไม่ก็ตาม

2.2.2 กรณีเงินได้เกิดจากแหล่งนอกประเทศไทย หมายถึง เงินได้ที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลสืบเนื่องจากมีหน้าที่งานที่ทำในต่างประเทศ หรือกิจการที่ทำในต่างประเทศ หรือทรัพย์สินที่อยู่ในต่างประเทศ

ผู้มีเงินได้เกิดจากแหล่งนอกประเทศในปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว จะต้องเสียภาษีเงินได้ในประเทศไทยก็ต่อเมื่อเข้าองค์ประกอบทั้ง 2 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง ผู้มีเงินได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทยในปีภาษีนั้น และ
ประการที่สอง ผู้มีเงินได้นำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศไทยในปีภาษีนั้นด้วย

คำว่า “ผู้อยู่ในประเทศไทย” หมายความว่า บุคคลผู้อยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลารวมทั้งหมดถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันในปีภาษีใดให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้อยู่ในประเทศไทย

ส่วนคำว่า “ปีภาษี” หมายความว่า ปีปฏิทิน คือเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม ทุกปี

3. การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นบางฉบับได้มีบทบัญญัติให้บุคคลและเงินได้พึงประเมินบางประเภทหรือบางกรณีได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การยกเว้นภาษีอาจมีผลทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นไปตามหลักความสามารถในการเสียภาษีน้อยลงกว่าเดิม อย่างไรก็ตามการยกเว้นดังกล่าวจะมีเหตุผลที่สำคัญบางอย่างประกอบอยู่ เช่น ยกเว้นโดยเหตุผลทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการบริหารจัดการเก็บ

เงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนใหญ่เป็นการยกเว้นสำหรับเงินได้พึงประเมินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 42 และกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา

4. ประเภทของเงินได้พึงประเมินและการหักค่าใช้จ่าย

เงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมารวมคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แบ่งเป็น 8 ประเภท ตามลักษณะของการได้เงินมา (มาตรา 40(1)-(8)) ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายกำหนดให้เงินได้แต่ละประเภทสามารถหักค่าใช้จ่าย (ต้นทุน)

ออกก่อน (มาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46) แล้วจึงนำเงินได้ที่หักค่าใช้จ่ายแล้วทั้งหมดไปหักลดหย่อน เพื่อให้ได้เงินได้สุทธิไปคิดภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อไป การที่แบ่งเงินได้เป็น 5 ประเภท ก็เพื่อประโยชน์ในการคำนวณภาษีและกำหนดหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (1) เพื่อคำนวณหักค่าใช้จ่ายว่าจะหักค่าใช้จ่ายอย่างไรเป็นจำนวนเท่าไร (2) เพื่อกำหนดวิธีการคำนวณภาษีว่าจะต้องคำนวณวิธีที่ 1 หรือวิธีที่ 2 เพราะเงินได้ทุกประเภทต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 1 แต่เงินได้ประเภทที่ 2 ถึง 8 ต้องคำนวณโดยวิธีที่ 2 เปรียบเทียบด้วย ถ้ามีเงินได้พึงประเมินตั้งแต่ 60,000 บาท ขึ้นไป (3) เพื่อกำหนดหน้าที่ในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครั้งปีตามข้อ 5 ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เฉพาะเงินได้ประเภทที่ 5 (ไม่รวมเงินกินเปล่า ค่าอากร เป็นต้น) ถึง 5 เท่านั้น ที่ต้องเสียภาษีเงินได้ครั้งปี (4) เพื่อการคำนวณภาษีและกำหนดหน้าที่ในการเสียภาษีของผู้มีเงินได้ที่มีคู่สมรส คือ ภริยามีและภริยาที่อยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีและต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ ให้ถือว่าเงินได้ของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษี แต่สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ภริยาสามารถแยกคำนวณต่างหากได้ หรือจะนำไปรวมคำนวณเป็นเงินได้ของสามีก็ได้ และ (5) เพื่อกำหนดแบบแสดงรายการที่ใช้ยื่น คือกรณีการยื่นแบบ ภ.ง.ด. 91 ซึ่งกำหนดว่า ถ้ามีเงินได้ประเภทที่ 1 อย่างเดียวให้ยื่นแบบ ภ.ง.ด. 91 แต่ถ้ามีเงินได้ประเภทที่ 1 และประเภทอื่นอยู่ด้วย ให้ยื่นแบบ ภ.ง.ด. 90 เป็นต้น

นอกจากนี้ยังนำไปใช้ในเรื่องการหักภาษี ณ ที่จ่าย และเรื่องภาษีเงินได้นิติบุคคลหลาย ๆ กรณีด้วย

4.1 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็น

4.1.1 เงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จบำนาญ

4.1.2 เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับจากนายจ้าง

4.1.3 เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้าน ซึ่งนายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า

4.1.4 เงินที่นายจ้างจ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ

4.1.5 เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน เช่น มูลค่าของการได้รับประทานอาหาร เป็นต้น

4.2 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 2 ได้แก่ เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะเป็น

4.2.1 ค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด

4.2.2 เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส

4.2.3 เงินค่าเช่าบ้านที่ได้รับเนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้

4.2.4 เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า

4.2.5 เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใด ๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ

4.2.6 เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใด ๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ นั้น ไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงาน หรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ดังนี้

(1) ผู้มีเงินได้สามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของเงินได้แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 60,000 บาท (หมายถึง เงินได้พึงประเมินทั้งสองประเภท รวมกันหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท ถ้าร้อยละ 40 ของเงินได้ทั้งสองประเภทรวมกันแล้ว เกิน 60,000 บาท ให้หักได้แค่ 60,000 บาท)

(2) ในกรณีสามีภริยา ต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ร้อยละ 40 แต่ไม่เกินฝ่ายละ 60,000 บาท

4.3 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ได้แก่ ค่าแห่งกู้ยืม ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปีหรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพันธกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายได้เฉพาะเงินได้ที่เป็นค่าแห่งลิขสิทธิ์ โดยให้หักเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของค่าแห่งลิขสิทธิ์แต่ไม่เกิน 60,000 บาท

ในกรณีสามีและภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ประเภทนี้ และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีให้ต่างฝ่ายต่างหักค่าใช้จ่ายได้ตามเกณฑ์เดียวกัน

สำหรับค่าแห่งลิขสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้ที่มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพินัยกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล ไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

4.4 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ได้แก่

4.4.1 ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม ไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปีใดหรือเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว หรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืม หรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิด ไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม

4.4.2 เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายไทยให้จัดตั้งขึ้น โดยเฉพาะสำหรับให้กู้ยืม เป็นต้น

4.4.3 เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

4.4.4 เงินลดทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่ากำไรและเงินที่กันไว้ร่วมกัน

4.4.5 เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือรับช่วงกันไว้ร่วมกัน

4.4.6 ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควมเข้ากันหรือรับช่วงกันหรือเลิกกันซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

4.4.7 ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตั๋วเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตราความเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 ในหลาย ๆ กรณี กฎหมายให้สิทธิที่จะเลือกเสียภาษีโดยวิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย แทนการนำไปรวมคำนวณกับเงินได้อื่นตามหลักทั่วไป ซึ่งจะทำให้ผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามบัญชีอัตราภาษีในอัตราที่สูงกว่าอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่าย สามารถประหยัดภาษีได้

4.5 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจาก

4.5.1 การให้เช่าทรัพย์สิน

4.5.2 การผลิตสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน

4.5.3 การผลิตสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายให้หัก ค่าใช้จ่ายได้ดังนี้ คือ

1) การให้เช่าทรัพย์สิน ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้ หักตามความจำเป็นและสมควร หรือหักเป็นการเหมาในอัตราที่กำหนด

2) การผลิตสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน กฎหมายยอมให้ผู้มีเงินได้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 20 วิธีเดียว

3) การผลิตสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ขายนั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้ว กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ ร้อยละ 20 วิธีเดียว

4.6 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 เงินได้จากวิชาชีพอิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรม หรือ วิชาชีพอื่น ซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้เลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้ ให้หักตามความจำเป็นและสมควร หรือให้หักเป็นการเหมาตามอัตราที่กำหนด

4.7 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 เงินได้จากการรับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุน ด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้ หักตามความจำเป็นและสมควร หรือหักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละ 70

4.8 เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 เงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7 แล้ว

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายยอมให้เลือกหักค่าใช้จ่ายวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้ หักตามความจำเป็นและสมควร หรือหักเป็นการเหมาในอัตราร้อยละตามที่กฎหมายกำหนด

5. การหักลดหย่อน

เงินได้พึงประเมิน เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้หักค่าลดหย่อนได้อีก (มาตรา 47) ก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่าเงินได้สุทธิคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายการหักลดหย่อนกรณีต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

5.1 การหักลดหย่อนในกรณีทั่วไป

5.1.1 ผู้มีเงินได้ 30,000 บาท (ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไทยถึง 180 วันหรือไม่ก็ตาม)

5.1.2 สมาชิกหรือภริยาของผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

5.1.3 บุตรชอบด้วยกฎหมาย หรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ด้วย

5.1.3.1 ที่เกิดก่อนหรือใน พ.ศ. 2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมก่อน พ.ศ. 2522 คนละ 15,000 บาท

5.1.3.2 ที่เกิดหลัง พ.ศ. 2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมในหรือหลัง พ.ศ. 2522 คนละ 15,000 บาท แต่รวมกันต้องไม่เกินสามคน

ในกรณีผู้มีเงินได้มีบุตรทั้งตาม (5.1.3.1) และ (5.1.3.2) การหักลดหย่อนสำหรับบุตรให้นำบุตรตาม (5.1.3.1) ทั้งหมดมาหักก่อน แล้วจึงนำบุตรตาม (5.1.3.2) มาหัก เว้นแต่ในกรณีผู้มีเงินได้มีบุตรตาม (5.1.3.1) ที่มีชีวิตอยู่รวมเป็นจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไป จะนำบุตรตาม (5.1.3.2) มาหักไม่ได้ แต่ถ้าบุตรตาม (5.1.3.1) มีจำนวนไม่ถึงสามคนให้นำบุตรตาม (5.1.3.2) มาหักได้โดยเมื่อรวมกันบุตรตาม (5.1.3.1) แล้วต้องไม่เกินสามคน

การนับจำนวนบุตรให้นับเฉพาะ บุตรที่มีชีวิตอยู่ตามลำดับอายุสูงสุดของบุตร โดยให้นับรวมทั้งบุตรที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ได้รับการหักลดหย่อนด้วย

5.1.4 เบี้ยประกันภัยที่ผู้มีเงินได้จ่ายไป ในปีภาษีสำหรับการประกันชีวิตของ ผู้มีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท ทั้งนี้เฉพาะในกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดเวลาตั้งแต่สิบปีขึ้นไป และการประกันชีวิตนั้น ได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร

อนึ่ง เนื่องจากการยกเว้นเงินได้เท่าเบี้ยประกันชีวิตที่จ่ายไปตามจำนวนที่จ่ายจริง เฉพาะส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 40,000 บาท สำหรับเบี้ยประกันภัยที่ได้จ่ายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไปด้วย ดังนั้นจึงมีผลเสมือนกับให้หักลดหย่อนในกรณีนี้ได้รวมกันไม่เกิน 50,000 บาท

5.1.5 บุตรของผู้มีเงินได้ซึ่งมีสิทธิหักลดหย่อนตามเงื่อนไขใน (3) และยังคงศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของทางราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันศึกษาเอกชน หรือโรงเรียนราษฎร์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ ให้หักลดหย่อนเพื่อการศึกษาได้อีกคนละ 2,000 บาท การหักลดหย่อนกรณีนี้ต้องเป็นการศึกษาภายในประเทศเท่านั้น

5.1.6 เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท

ในกรณีสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ตามวรรคหนึ่งและความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี ให้หักลดหย่อนได้ด้วยสำหรับเงินสะสมของสามีหรือภริยาที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพนั้นตามเกณฑ์ข้างต้น

เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้างเฉพาะส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 290,000 บาท เป็นเงินที่ได้รับการยกเว้นภาษี

5.1.7 ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่ผู้มีเงินได้จ่ายให้แก่ธนาคาร สถาบันการเงินอื่น บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ นายจ้างซึ่งมีระเบียบเกี่ยวกับเงินกองทุนที่จัดสรรไว้เพื่อเป็นสวัสดิการแก่ลูกจ้างหรือบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับการกู้ยืมเพื่อซื้อเช่าซื้อ หรือสร้างอาคารอยู่อาศัยโดยจำนองอาคารที่ซื้อ หรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้น (อาคารในที่นี้ให้หมายความรวมถึงอาคารพร้อมที่ดินด้วย) ตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา อนึ่ง เนื่องจากการยกเว้นเงินได้เท่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่จ่ายไปสำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อเช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัยโดยจำนองอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมนั้น เฉพาะส่วนที่เกิน 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 40,000 บาท ด้วย ดังนั้นจึงมีผลเสมือนกับให้หักลดหย่อนในกรณีนี้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท

5.1.8 เงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมตามจำนวนที่จ่ายจริง

5.1.9 ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้คนละ 30,000 บาท โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีอายุหกสิบปีขึ้นไป มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ค่าอุปการะเลี้ยงดูนี้ ให้หัก

ลดหย่อนสำหรับเงินได้พึงประเมินประจำปี พ.ศ. 2547 ที่จะต้องยื่นรายการใน พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป (พ.ร.บ. (ฉบับที่ 36) 2548 ประกาศอธิบดีฯ ฉบับที่ 136)

5.1.10 เมื่อหักลดหย่อนต่าง ๆ หักแล้ว เหลือเท่าใดให้หักลดหย่อนได้อีก สำหรับเงินบริจาค

เงินบริจาคที่หักค่าลดหย่อนได้นั้นผู้มีเงินได้ต้องบริจาคเป็นเงิน ให้แก่การกุศลสาธารณะ โดยหักได้เท่าจำนวนเงินที่จ่ายจริงแต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ แล้ว

5.2 การหักลดหย่อนในกรณีสามีภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีเงินได้ของภริยาให้ถือเป็นเงินได้ของสามีและการหักลดหย่อนตาม 5.1 (ก) และ (ข) ให้หักลดหย่อนรวมกันได้ 60,000 บาท แต่ถ้าภริยาแยกคำนวณเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ต่างหากจากสามี หรือถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีให้ต่างฝ่ายต่างคำนวณภาษีและแยกหักลดหย่อนได้ตาม 5.1 (ก) สำหรับ (ค) (จ) และ (ข) ให้ต่างฝ่ายต่างหักได้กึ่งหนึ่งตามเกณฑ์ที่กำหนด เฉพาะในปีภาษีนั้น

5.3 การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย การหักลดหย่อนตาม 5.1 (ข) (ค) และ (จ) ให้หักได้เฉพาะสามีหรือภริยาและบุตรที่อยู่ในประเทศไทย

5.4 การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้ถึงแก่ความตาย ให้หักลดหย่อนตาม 5.1 ได้เสมือนผู้ตายมีชีวิตอยู่ตลอดปีภาษีที่ผู้นั้นถึงแก่ความตาย

5.5 การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้เป็นกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง ให้หักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

5.6 การหักลดหย่อนในกรณีผู้มีเงินได้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีชนิดบุคคล ให้หักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือบุคคลในคณะบุคคลแต่ละคนที่อยู่ในประเทศไทยคนละ 30,000 บาท แต่รวมกันต้องไม่เกิน 60,000 บาท

6. การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี (มาตรา 48)

โดยทั่วไปผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้พึงประเมินทุกประเภทของตนตลอดปีภาษี (ไม่รวมเงินได้ที่กฎหมายยกเว้นภาษี หรือที่ไม่ต้องเสียภาษี) ไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปีเพื่อยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีภายในเดือนมีนาคมของปีถัดจากปีที่มีเงินได้ การคำนวณภาษีให้ทำเป็น 3 ขั้น คือ

ขั้นที่หนึ่ง คำนวณหาจำนวนภาษีตามวิธีที่ 1 เสียก่อน	
เงินได้พึงประเมินทุกประเภทรวมกันตลอดปีภาษี	xxxx.....(1)
หัก ค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด	xxxx.....(2)
(1)-(2) เหลือเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย	xxxx.....(3)
หัก ค่าลดหย่อนต่าง ๆ (ไม่รวมค่าลดหย่อนเงินบริจาค)	
ตามที่กฎหมายกำหนด	xxxx.....(4)
(3)-(4) เหลือเงินได้หลังจากหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ	xxxx.....(5)
หัก ค่าลดหย่อนเงินบริจาค ไม่เกินจำนวนที่กฎหมาย	
กำหนด	xxxx.....(6)
(5)-(6) เหลือเงินได้สุทธิ	xxxx.....(7)
นำเงินได้สุทธิตาม (7) ไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคล	
ธรรมดา จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 1	xxxx.....(8)

ตาราง 5

โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย ปี พ.ศ. 2548 - ปัจจุบัน

เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี (ร้อยละ)
(taxable income)	(marginal tax rate)
1-150,000	ยกเว้น
150,001-500,000	10
500,001-1,000,000	20
1,000,001-4,000,000	30
4,000,001 บาทขึ้นไป	37

ที่มา. จาก วิธีกรอกแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (หน้า 7), โดย กรมสรรพากร, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

“พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้น
รัษฎากร ” (2551) ได้กำหนดให้มีข้อการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งได้มีให้

การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับเงินได้สุทธิจาก การคำนวณภาษีเงินได้ ตามมาตรา 48(1) เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาทแรก สำหรับปีภาษีนั้น ดังนั้นจึงทำ ให้เงินได้สุทธิ 150,000 บาทแรก ไม่ต้องคำนวณภาษีในอัตรา ร้อยละ 5

ขั้นที่สอง ให้พิจารณาว่าจะต้องคำนวณภาษีตาม วิธีที่ 2 หรือไม่ ถ้าเข้าใจเงื่อนไข ที่จะต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 จึงคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 อีกวิธีหนึ่ง

กรณีที่ต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 ได้แก่ กรณีที่เงินได้พึงประเมินทุกประเภท ในปีภาษี แต่ไม่รวมเงินได้พึงประเมินตามประเภทที่ 1 มีจำนวนรวมกันตั้งแต่ 60,000 บาทขึ้นไป การคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 นี้ ให้คำนวณในอัตราร้อยละ 0.5 ของยอดเงินได้ พึงประเมิน (= เงินได้พึงประเมินทุกประเภทลบเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1) ดังกล่าวนั้น

การคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2

ยอดเงินได้พึงประเมินทุกประเภทลบเงินได้พึงประเมิน

ประเภทที่ 1

= xxxx.....(9)

จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 2

$$= \text{จำนวนตาม (9)} \times \frac{5}{1,000}$$

= xxxx(10)

ขั้นที่สาม สรุปจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

ในกรณีที่ไม่ต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 (เช่น มีเงินได้ประเภทเงินเดือน เท่านั้น) จำนวนภาษีที่ต้องเสีย ได้แก่ จำนวนภาษีตามการคำนวณภาษีวิธีที่ 1 คือ (8) แต่ถ้าเป็นกรณีที่ต้องคำนวณภาษีตามวิธีที่ 2 ด้วยนั้น หลังจากได้จำนวนภาษีตาม การคำนวณภาษีวิธีที่ 2 คือ (10) แล้วให้นำจำนวนภาษีตาม (8) หรือ (10) ที่คำนวณได้จาก วิธีทั้ง 2 มาเปรียบเทียบกัน

ถ้าเท่ากันให้ถือจำนวนภาษีที่เท่ากันนั้นเป็นจำนวนที่ต้องเสียสำหรับปีภาษีนั้น แต่ถ้าไม่เท่ากัน จำนวนภาษีที่คำนวณได้จาก (8) หรือ (10) วิธีใดมีจำนวนสูงกว่า ให้ถือ จำนวนภาษีนั้นเป็นจำนวนภาษีที่ต้องเสียสำหรับปีภาษีนั้น และเศษของบาทจากการคำนวณภาษีให้ยกเว้นเสีย อนึ่งจำนวนภาษีหัก ณ ที่จ่าย ภาษีเงินได้ครึ่งปี ภาษีเงินได้ ชำระล่วงหน้า และเครดิตภาษีเงินปันผลให้นำมาเครดิตหักออกจากจำนวนภาษีเงินได้ สิ้นปีที่ต้องเสียในขั้นตอนนี้ได้

สรุปจำนวนภาษีเงินได้สิ้นปีที่ต้องเสีย เทียบ (8) และ (10)

จำนวนที่สูงกว่า = xxx.....(11)

หักภาษีที่ถูกต้องหัก ณ ที่จ่ายแล้ว xx

ภาษีเงินได้ครึ่งปีที่ชำระไว้แล้ว xx

ภาษีเงินได้ชำระล่วงหน้า xx

เครดิตภาษีเงินปันผล xx = xx....(12)

(11)-(12) เหลือ ภาษีเงินได้ที่ต้องชำระ

(หรือถ้าเสียไว้เกินขอคืนได้) = xx

7. การยื่นแบบแสดงรายการและการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

กฎหมายได้กำหนดหน้าที่ของผู้เสียภาษี ให้ต้องยื่นแบบแสดงรายการเกี่ยวกับเงินได้พึงประเมินที่ตนได้รับ ในเมื่อเงินได้นั้นถึงเกณฑ์ตามที่กำหนด ดังนั้นโดยทั่วไปไม่ว่าเมื่อคำนวณภาษีแล้วจะมีภาษีที่ต้องชำระเพิ่มเติมอีกหรือไม่ก็ตาม ก็จะต้องยื่นแบบแสดงรายการ

กำหนดการยื่นแบบแสดงรายการเกี่ยวกับเงินได้พึงประเมินนั้นมี 2 ระยะ คือ (กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร, 2548, หน้า 26)

1. การยื่นแบบแสดงรายการเงินได้เฉพาะเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5, 6, 7 หรือ 8 (ไม่ว่าจะมีเงินได้ประเภทอื่นรวมอยู่ด้วยหรือไม่) ที่ได้รับตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน ภายในเดือนกันยายนของปีภาษีนั้น หรือที่เรียกว่า “ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครึ่งปี” ภาษีที่เสียนำไปเป็นเครดิตหักออกจากภาษีสิ้นปีได้

2. ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้พึงประเมินที่ได้รับแล้วในระหว่างปีภาษีนี้ ภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป หรือที่เรียกว่า “ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี”

หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย

หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทย มี 3 หลักใหญ่ ๆ คือ (บุญธรรม ราชรักษ์, 2547, หน้า 69)

1. หลักถิ่นที่อยู่ ถือว่า ผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศใดต้องเสียภาษีให้กับรัฐบาลของประเทศนั้น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสัญชาติใดก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจาก บุคคลที่เข้ามาอยู่อาศัยต่างก็ได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะของรัฐบาล ดังนั้น บุคคลนั้นจึงต้องเสียภาษีให้กับรัฐบาลด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าเงินได้ที่ได้รับนั้นจะเกิดขึ้นในประเทศหรือต่างประเทศ เพียงแต่เงินได้ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศจะเสียภาษีก็ต่อเมื่อนำเงินได้นั้นเข้ามาในประเทศ โดยทั่วไปหลักถิ่นที่อยู่จะยึดเอาจำนวนวันที่บุคคลเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศถึง 180 วันของปีภาษีหนึ่ง ๆ ว่าเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ

2. หลักแหล่งเงินได้ ถือว่า เงินได้ที่เกิดจากแหล่งในประเทศใดต้องเสียภาษีให้กับรัฐบาลของประเทศนั้น ทั้งนี้เนื่องจาก เงินได้ที่บุคคลได้รับเป็นผลมาจากการใช้ทรัพยากรของประเทศนั้น เงินได้ทุกรูปแบบที่บุคคลได้รับไม่ว่าจะได้มาจากการใช้แรงงานหรือได้มาจากทรัพย์สินจะต้องเสียภาษีในประเทศนั้น

3. หลักสัญชาติ ถือว่า บุคคลที่ถือสัญชาติของประเทศใดต้องเสียภาษีให้กับรัฐบาลของประเทศนั้น ทั้งนี้เนื่องจาก บุคคลนั้นได้รับการคุ้มครองและได้รับประโยชน์จากสินค้าและบริการสาธารณะของรัฐบาล

ความสำคัญของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สามารถอธิบายได้ ดังนี้ (สุภรัตน์ วัฒนกุล และชาติร ตันติวานิชกิจ, 2547, หน้า 95-97)

1. บรรเทาปัญหาการกระจายรายได้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่มีบทบาท งบประมาณแผ่นดินตามนโยบายของรัฐที่ได้วางไว้ เช่น นโยบายในการสร้างงานให้แก่คนชนบท นโยบายในการสร้างสาธารณูปโภคให้แก่ท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นการกระจายรายได้จากผู้ที่มีรายได้สูงไปสู่ผู้ที่มีรายได้ต่ำ ทำให้ผู้ที่มีรายได้ต่ำมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นด้วย

2. เป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาล ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีทางตรงซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากระดับรายได้โดยเฉลี่ยของประชาชนสูงขึ้น นั่นคือความสามารถในการเสียภาษีสูงขึ้น ในขณะที่หน่วยงานจัดเก็บ ซึ่งก็คือกรมสรรพากรได้มีการปรับปรุงการบริหารจัดเก็บให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ จะเห็นได้ว่าปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ได้มุ่งให้ความสำคัญกับการเปิดเสรีทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการอันมีพื้นฐานมาจาก

นโยบายภายในประเทศด้วยความสมัครใจของประเทศตนเอง เพราะเล็งเห็นถึงผลประโยชน์โดยรวมที่ประเทศจะได้รับหรือเป็นการเปิดเสรีการค้าอันเนื่องมาจากแรงกดดันจากภายนอก เช่น การปฏิบัติตามกรอบข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ หรือความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ อันได้แก่ องค์การการค้าโลก (WTO) เอเปก (APEC) เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เป็นต้น

3. รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นหนึ่งในบรรดาเครื่องมือทางการคลังที่รัฐบาลใช้ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ยกตัวอย่าง เช่น มาตรา 30 มีนาคม 2542 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 352) พ.ศ. 2542 โดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้สุทธิตัวส่วนที่ไม่เกิน 50000 บาทแรกซึ่งจะทำให้ประชาชนผู้มีรายได้ต่ำมีภาระภาษีที่ลดลง ทำให้กระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชนให้มีความกล้ามากขึ้น ซึ่งถ้าประชาชนใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการก็จะทำให้ผู้ผลิตมีรายได้เพิ่มขึ้น ความต้องการแรงงานก็เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจในอนาคตต่อไป

นอกจากนั้น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีคุณลักษณะเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพโดยอัตโนมัติ (built-in stabilization) อันเนื่องมาจากโครงสร้างอัตราภาษีที่มีความก้าวหน้า กล่าวคือ เมื่อระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวสูง ทำให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นมาก มีแนวโน้มที่บุคคลเหล่านี้จะชำระภาษีสูงขึ้นเมื่อเทียบกับรายได้ที่เพิ่มขึ้น จึงเป็นการชะลอหรือลดการขยายตัวของกำลังซื้อลง ในทางตรงกันข้ามเมื่อเศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอย ประชาชนโดยทั่วไปมีรายได้ลดลง ภาระภาษีของประชาชนก็จะลดลง และลดลงมากกว่ารายได้ที่ลด จึงทำให้รายได้หลังหักภาษีลดลงไม่มากนัก

มาตรการทางภาษี

จากการที่ประเทศไทยจะต้องปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษี ทำให้รัฐบาลได้มีนโยบายและมาตรการในการจัดเก็บภาษีต่าง ๆ ออกมาเพื่อให้เกิดผลต่อการจัดเก็บภาษีของประเทศ โดยมาตรการทางภาษีที่ได้นำมาใช้มีดังนี้

ปี พ.ศ. 2543 มาตรการเพิ่มวงเงินให้ผู้มีเงินได้มีสิทธิหักลดหย่อนเงินที่จ่ายเป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สำหรับการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย โดยจำนองอาคารที่ซื้อเป็นประกันการกู้ยืมนั้น ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และเป็นการส่งเสริมธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น และจะส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศให้ดียิ่งขึ้น

ปี พ.ศ. 2544 กรมสรรพากรให้สิทธิแก่ผู้ซื้อบ้าน หรืออาคารก่อนวันที่ 6 กันยายน 2545 สามารถนำเงินค่างวด หรือเงินค่าซื้อทรัพย์สินไปหักยกเว้นในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีได้ถึง 200,000 บาท โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการใช้สิทธิดังกล่าว คือ

1. เป็นการซื้ออาคาร อาคารพร้อมที่ดิน ห้องชุดในอาคารชุด หรือที่ดินพร้อมกับการจ้างก่อสร้างอาคารในที่ดินแต่เพียงแห่งเดียว
2. เป็นการซื้อและจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ระหว่างวันที่ 7 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 6 กันยายน 2545
3. กรณีที่ซื้อแล้วไม่มีการจำนองให้นำไปหักยกเว้นได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 200,000 บาท โดยยกเว้นภาษีปีละครั้งหนึ่งของจำนวนที่จ่ายเป็นระยะเวลา 2 ปีติดต่อกัน หากมีการจำนองให้นำไปยกเว้นได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท โดยให้หักยกเว้นในปีที่มีการโอนกรรมสิทธิ์

4. เมื่อซื้อแล้วจะต้องถือครองกรรมสิทธิ์เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี

การประกาศใช้มาตรการนี้ เพื่อสนับสนุนนโยบายรัฐบาลในการกระตุ้นธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ จูงใจให้ประชาชนเข้ามาซื้อหรือลงทุนในอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้น โดยผลักดันให้ประชาชนนำเงินออมที่มีอยู่มาจ่ายเป็นค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์แล้วได้สิทธินำไปหักยกเว้นในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ปี พ.ศ. 2544 กรมสรรพากรได้ปรับปรุงวิธีการคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเช็คเพียงอย่างเดียว โดยจะออกหนังสือแจ้งคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ค. 21) พร้อมส่งจ่ายเช็คธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาย่อยกรมสรรพากร ในฉบับเดียวกันให้ผู้ขอคืน ณ ภูมิลำเนาทั่วประเทศทางไปรษณีย์ แทนการคืนเงินภาษีแบบเดิม ซึ่งผู้ขอคืนภาษีต้องถือหนังสือแจ้งคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ค. 21) ไปขอรับคืนเป็นเงินสดที่

สำนักงานสรรพากรอำเภอ เนื่องจากการคืนเงินภาษีแบบเดิมโดยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารจะประสบปัญหาตลอดมาว่าผู้ขอคืนเงินภาษีบางรายไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าการคืนเงินเข้าบัญชีแล้วหรือไม่ การปรับปรุงการคืนเงินภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรมสรรพากรจะออกเช็คดังกล่าวและขีดคร่อมระบุคำว่า “A/C PAYEE ONLY” พร้อมทั้งระบุข้อความว่า “สามารถขึ้นเงินได้ทุกสาขาทั่วประเทศ” เมื่อผู้ขอคืนภาษีนำเช็كدังกล่าวไปเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของตนเองในจังหวัดใดก็ตาม ก็จะได้รับยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเคลียร์ริงเช็ค ซึ่งจะทำให้ผู้ขอคืนได้รับเงินคืนภาษีเต็มจำนวนตามที่ระบุในเช็คและจะได้รับความสะดวกมากกว่าปีที่ผ่านมา เนื่องจากไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปติดต่อหน่วยงานของสรรพากรเหมือนเช่นที่เคยปฏิบัติมา

ปี พ.ศ. 2545 มาตรการขยายวงเงินหักลดหย่อนค่าเบี้ยประกันชีวิตในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเดิมหักได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินปีละ 10,000 บาท เพิ่มเป็นตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินปีละ 50,000 บาท ซึ่งสิทธิลดหย่อนดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่กรมสรรพากรกำหนด เช่น กรมธรรม์ต้องมีอายุ 10 ปีขึ้นไป และเป็นการจ่ายเบี้ยประกันชีวิตให้แก่บริษัทประกันภัยที่ประกอบกิจการในประเทศไทยเท่านั้น ซึ่งการขยายวงเงินค่าลดหย่อนค่าเบี้ยประกันชีวิตดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการนำเบี้ยประกันชีวิตดังกล่าวมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ช่วยบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ รวมถึงเป็นการส่งเสริมการสร้างหลักประกันในระยะยาวแก่ผู้มีเงินได้ รวมถึงเป็นการส่งเสริมการสร้างหลักประกันในระยะยาวแก่ผู้มีเงินได้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ธุรกิจประกันชีวิตขยายตัวเพิ่มขึ้นจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

ปี พ.ศ. 2546 มาตรการเพิ่มวงเงินหักลดหย่อนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม จากเดิมให้หักได้ร้อยละ 3 ของเงินได้พึงประเมินแต่ไม่เกิน 5,400 บาท เพิ่มเป็นหักได้ร้อยละ 4 ของเงินได้พึงประเมินแต่ไม่เกิน 7,200 บาท ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนเพื่อการเลี้ยงชีพและถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เป็นเงินได้ที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วย

หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมิน ทั้งนี้ต้องมีจำนวนไม่เกิน 300,000 บาท สำหรับปีภาษีนั้น

มาตรการเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะและอากรแสตมป์ สำหรับเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษาแก่สถานศึกษาของทางราชการ สถานศึกษาขององค์การของรัฐบาล โรงเรียนเอกชนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เช่น ค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดหาหรือจัดสร้างอาคารอาคารพร้อมที่ดิน หรือที่ดินให้แก่สถานศึกษา ค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดหาอุปกรณ์ เพื่อการศึกษา แบบเรียน ตำรา และหนังสือทางวิชาการ เป็นต้น การประกาศใช้มาตรการบริจาค 1 ได้ 2 เป็นมาตรการภาษีที่ส่งเสริมให้เกิดบูรณาการทางการศึกษา การกีฬา และเป็นมาตรการภาษีเพื่อสังคม เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษา และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ที่ยั่งยืนให้กับเยาวชนไทย

ปี พ.ศ. 2547 มาตรการเพิ่มวงเงินหักลดหย่อนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม จากเดิมให้หักได้ร้อยละ 4 ของเงินได้พึงประเมินแต่ไม่เกิน 7,200 บาท เพิ่มเป็นหักได้ร้อยละ 5 ของเงินได้พึงประเมินแต่ไม่เกิน 9,000 บาท ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

มาตรการหักลดหย่อนค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ โดยมีเงื่อนไขให้หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท สำหรับบิดามารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ แต่บิดามารดาต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป กรณีผู้มีเงินได้หลายคนอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาคนเดียวกัน ให้ผู้มีเงินได้คนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียวที่มีหลักฐานรับรองการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาเป็นผู้มีสิทธิหักลดหย่อน เป็นต้น โดยเหตุผลในการประกาศใช้มาตรการนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาผู้ให้กำเนิดบุตร

มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ผู้มีเงินได้

ต้องซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวมีจำนวนรวมกันไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในปีภยานั้น ทั้งนี้เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาท

มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาท สำหรับปีภยานั้น เพื่อบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้เสียภาษี

ปี พ.ศ. 2548 มาตรการเพื่อการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้ที่ผู้มีเงินได้อยู่ในประเทศไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่า 65 ปีบริบูรณ์ในปีภยาที่ได้รับ โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เฉพาะเงินได้ที่ได้รับส่วนที่ไม่เกิน 190,000 บาทในปีภยานั้น เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้สูงอายุอันจะทำให้มีเงินเพื่อใช้ในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น

ปี พ.ศ. 2553 มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 150,000 บาท สำหรับปีภยานั้น เพื่อบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้เสียภาษี

มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ผู้มีเงินได้ต้องซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวมีจำนวนรวมกันไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในปีภยานั้น ทั้งนี้เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 500,000 บาท

มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้เท่าที่ได้จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ผู้มีเงินได้ต้องซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ มีจำนวนรวมกันไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในปีภยานั้น ทั้งนี้เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 500,000 บาท

มาตรการยกเว้นค่าการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 15,000 บาท ที่จ่ายไปในระหว่างวันที่ 8 มิถุนายน ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2553

มาตรการหักลดหย่อนและยกเว้น สำหรับเบี้ยประกันชีวิตกรมธรรม์ประกันชีวิต เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท และกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบบำนาญ

เท่าที่จ่ายจริง เฉพาะส่วนที่เกิน 100,000 บาท แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมิน ซึ่งต้องไม่เกิน 200,000 บาท และเมื่อรวมกับเงินที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชนหรือค่าซื้อ หน่วยลงทุนกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพแล้ว ต้องไม่เกิน 500,000 บาท

มาตรการค่าลดหย่อนเงินบริจาคเพื่อสนับสนุนการศึกษา 2 เท่าของจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอย่างอื่นก่อนหักลดหย่อนเงินบริจาค และเงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย เท่าจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอย่างอื่นที่จ่ายในระหว่างเดือนกันยายน ถึงธันวาคม 2553

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดนนทบุรี

สภาพทั่วไป

จังหวัดนนทบุรี เป็นเมืองเก่าแก่มากตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อ “บ้านตลาดขวัญ” ในปี พ.ศ. 2092 สมเด็จพระมหาจักรพรรดิโปรดให้ยกฐานะขึ้นเป็นเมืองนนทบุรี พร้อมกับเมืองสาครบุรีและเมืองนครชัยศรี “บ้านตลาดขวัญ” เป็นดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์และเป็นสวนผลไม้ที่ขึ้นชื่อของกรุงศรีอยุธยา

ปัจจุบันจังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดในภาคกลางของประเทศอยู่ในเขตปริมณฑล ติดกับกรุงเทพมหานคร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 20 กิโลเมตร ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาแบ่งพื้นที่ของจังหวัดออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีคูคลองทั้งตามธรรมชาติและที่ขุดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมากเชื่อมโยงติดต่อกัน โดยทั่วไปพื้นที่ส่วนที่ห่างจากแม่น้ำและลำคลองจะเป็นสวนและไร่นา ซึ่งมักจะเกิดน้ำท่วมเสมอ แต่ในปัจจุบันพื้นที่ของจังหวัดในบางอำเภอ ซึ่งเคยเป็นสวนผลไม้ต่าง ๆ และมีเขตติดต่อกับกรุงเทพฯ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนที่อพยพมาจากทุกภาคของประเทศ นอกจากนี้พื้นที่บางส่วนของบางอำเภอยังเป็นที่รองรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม โดยเฉพาะพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอปากเกร็ด อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง ซึ่งมีการจัดสรร

ที่ดินและก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นอย่างหนาแน่น โดยอาจกล่าวได้ว่าพื้นที่ฝั่งตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพฯ เป็นส่วนหนึ่งของกรุงเทพฯ ด้วย

ตาราง 6

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ปี พ.ศ. 2552 (ค่าประเมิน) *Gross Provincial Product at Current Market Price*

ผลิตภัณฑ์	มูลค่า (ล้านบาท)
ภาคเกษตรกรรม	3,459
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	3,277
การประมง	182
ภาคนอกเกษตรกรรม	113,548
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	11
การผลิตอุตสาหกรรม	41,316
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	4,531
การก่อสร้าง	7,420
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	17,968
โรงแรมและภัตตาคาร	7,406
การขนส่ง การคมนาคมและคลังสินค้า	6,091
ตัวกลางทางการเงิน	6,640
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	5,485
การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ รวมทั้ง	
การประกันสังคม	3,339
การศึกษา	4,871
การบริการด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์	4,265
การให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	3,904
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	302

ตาราง 6 (ต่อ)

ผลิตภัณฑ์	มูลค่า (ล้านบาท)
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	117,007
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน (บาท)	121,196

ที่มา. จาก *บัญชีประชาชาติ*, โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553, ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2553, จาก <http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/NAD.htm#gpp>

จากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งมีสภาพพื้นที่และแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ประชากรของจังหวัดส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนาข้าว การเพาะปลูก มะพร้าว มะม่วง มังคุด และผลไม้ที่ทำชื่อเสียงให้กับจังหวัด คือทุเรียนเมืองนนท์ นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพทางด้านปศุสัตว์และประมงน้ำจืด ตลอดจนมีการทำอุตสาหกรรมหลายชนิด อาทิ อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมแปรรูปไม้ และอุตสาหกรรมในครัวเรือนจำพวกเครื่องจักรสานและเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการขยายตัวของธุรกิจในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พื้นที่เพื่อการเกษตรของจังหวัดนนทบุรีลดน้อยลง โดยในปัจจุบันนนทบุรีมีพื้นที่ทางการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 39 ของพื้นที่จังหวัด (สำนักงานจังหวัดนนทบุรี, กลุ่มข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2553) ทำให้รายได้ส่วนใหญ่ของประชากรขึ้นอยู่กับสาขาอุตสาหกรรม รองลงมาเป็นสาขาก่อสร้าง สาขาบริการ สาขานาการ และสาขาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

ในปี พ.ศ. 2552 จังหวัดนนทบุรีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 6 อำเภอ 52 ตำบล 328 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง เทศบาลตำบล 6 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 34 แห่ง และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ ติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดนครปฐม

ตาราง 7

ผลิตภัณฑ์จังหวัดและอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ของจังหวัด
นนทบุรี ณ ราคาประจำปี ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2552

ปี พ.ศ.	ผลิตภัณฑ์จังหวัด ณ ราคาประจำปี (หน่วย: ล้านบาท)	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์จังหวัด (หน่วย: ร้อยละ)
2545	72,327	10.72
2546	76,565	5.86
2547	85,273	11.37
2548	97,017	13.77
2549	105,247	8.48
2550	111,661	6.09
2551	118,109	5.77
2552	117,007	-0.93
เฉลี่ย	97,901	7.64

หมายเหตุ: ปี พ.ศ. 2552 เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา. จาก *บัญชีประชาชาติ*, โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553, ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2553, จาก <http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/NAD.htm#gpp>

สภาพเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (gross provincial product at current market price) ปี พ.ศ. 2552 มีมูลค่ารวม 117,007 ล้านบาท เป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์ในภาคเกษตรกรรม 3,459 ล้านบาท และนอกภาคเกษตรกรรม 113,548 ล้านบาท รายได้ต่อหัวประชากร (GPP Per Capita) เท่ากับ 121,196 บาท (ดูตาราง 4)

จังหวัดนนทบุรีมีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความพร้อมด้านโครงข่ายบริการขั้นพื้นฐานและมีเครือข่ายการคมนาคมที่เชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ อยู่ใกล้ศูนย์กลางการบินและท่าเรือ จากการวิเคราะห์มูลค่า

ตาราง 8

โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2546-2552 (หน่วย: ล้านบาท)

สาขาการผลิต	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	เฉลี่ย
ภาคเกษตร	1,757	2,659	2,169	2,502	3,431	3,513	3,459	2,618
นอกภาคเกษตร	74,808	82,614	94,848	102,745	108,231	114,596	113,548	95,283
อุตสาหกรรม	28,486	28,694	37,072	37,911	39,078	40,895	41,316	35,006
การเงิน	5,267	5,972	5,850	7,458	8,361	9,838	6,640	6,724
อสังหาริมทรัพย์	3,839	4,560	5,149	5,431	5,763	5,743	5,485	4,969
สาขาอื่น ๆ	37,216	43,388	46,777	51,945	55,028	58,120	60,107	48,584
GPP	76,565	85,273	97,017	105,247	111,661	118,109	117,007	97,901

ที่มา. จาก บัญชีประชาชาติ, โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553, ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2553, จาก <http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/NAD.htm#gpp>

ตาราง 9

สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดนนทบุรี ปี พ.ศ. 2546-2552 (หน่วย: ร้อยละ)

[illegible]

ผลิตภัณฑ์จังหวัด ณ ราคาประจำปี Gross Provincial Product (GPP) ของ จังหวัดนนทบุรีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 72,327 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2545 เป็น 117,007 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2552 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7.64 สาเหตุเนื่องมาจาก ภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัว แนวโน้มการลงทุนด้านอุตสาหกรรมปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตามภาวะการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ ประกอบกับจังหวัดนนทบุรีมีศักยภาพด้านการลงทุน เช่น ที่ตั้งอยู่ติดกับกรุงเทพฯ ทำให้ได้รับอิทธิพลจากการขยายการลงทุน และการส่งเสริมการลงทุนจากภาครัฐ (ดูตาราง 7)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดนนทบุรี ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2552 จะ พบว่า โครงสร้างหลักเป็นการผลิตนอกภาคการเกษตร มีมูลค่าโดยเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 95,283 ล้านบาท โดยมาจากการผลิตสาขาอุตสาหกรรม 35,006 ล้านบาท จากสาขา การเงิน 6,724 ล้านบาท จากสาขาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 4,969 ล้านบาท และจากสาขา อื่น ๆ 48,584 ล้านบาท (ดูตาราง 8)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจ ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2552 จะพบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด Gross Provincial Product (GPP) ภาคการเกษตรมี มูลค่าเพียงร้อยละ 2-3 แต่สัดส่วนการผลิตนอกภาคการเกษตรต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด มีมูลค่าถึงร้อยละ 97.33 โดยสาขาอุตสาหกรรมมีสัดส่วนโดยเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 35.76 รองลงมาคือ สาขาการเงินและสาขาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เท่ากับร้อยละ 6.87 และ 5.08 ตามลำดับ สาเหตุที่สาขาอุตสาหกรรมมีสัดส่วนที่สูงกว่าสาขาอื่น เนื่องจากว่าพื้นที่ บางอำเภอของจังหวัดนนทบุรีถูกจัดสรรให้เป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม โดยมีพื้นที่ก่อสร้างอาคาร โรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น นนทบุรีจึงเป็นจังหวัดที่มี ปริมาณการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีสูงอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศ (ดูตาราง 9)

ผลการจัดเก็บภาษี

ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของจังหวัดนนทบุรีในช่วงปีงบประมาณ 2549-2552 จะเห็นว่า รายได้หลักของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มาจากภาษีหัก ณ ที่จ่าย ของภาคเอกชน โดยเฉพาะจัดเก็บได้จากเงินเดือน มีแนวโน้มสูงขึ้นจาก 2380.45 ล้านบาท

ตาราง 10

ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่นนทบุรี

ปีงบประมาณ 2549-2552

(หน่วย: ล้านบาท)

ลักษณะการจัดเก็บ	ปีงบประมาณ			
	2549	2550	2551	2552
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	4271.30	4874.43	5974.61	5676.53
1. หัก ณ ที่จ่าย	3883.44	4446.79	5498.17	5197.72
1.1 ภาคเอกชน	3806.85	4344.29	5395.41	5103.81
1.1.1 เงินเดือน (ภ.ง.ด. 1)	2380.45	2649.28	3624.28	3493.98
1.1.2 ดอกเบี้ย (ภ.ง.ด. 2)	373.20	666.72	497.30	463.29
1.1.3 การรับจ้างทำของและอื่น ๆ (ภ.ง.ด. 3+93)	437.01	468.38	517.80	532.66
1.1.4 อสังหาริมทรัพย์ (ส.พ.ก. 20)	616.19	559.91	756.03	613.88
1.2 ภาครัฐบาล (แบบ 4112, 4113)	76.59	102.50	102.76	93.91
2. ยื่นสำเนาปฏิทิน (ภ.ง.ด. 90, 91)	279.51	313.71	348.60	352.07
2.1 ภ.ง.ด. 90	166.63	187.52	210.63	206.56
2.2 ภ.ง.ด. 91	112.88	126.20	137.97	145.51
3. ยื่นครั้งปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 94)	37.23	40.74	48.93	40.82
4. เร่งรัดภาษีอากรค้าง (ท.ป. 3)	71.12	73.19	78.92	85.93

ที่มา. จาก การประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากร, โดย สำนักงานสรรพากรภาค 4, 2553ก, กันยายน 30 กันยายน 2553, จาก <http://pak4.rd.go.th/333.0.html>

ปีงบประมาณ 2549 เป็น 3,493.98 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2552 เนื่องจากการปรับปรุงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากฐานอื่น ๆ ซึ่งได้แก่เงินได้จากดอกเบี้ย เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ การยื่นแบบสำเนาปฏิทิน (ภ.ง.ด. 90, 91) การยื่นแบบครั้งปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 94) มีอัตราการขยายตัวลดลง (ดูตาราง 10) และ (ดูตาราง 11)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ ในช่วงปีงบประมาณ 2549-2552 ของจังหวัดนนทบุรี จะพบว่า รายได้หลักของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจาก ภาษีหัก ณ ที่จ่ายของภาคเอกชน โดยจัดเก็บได้เฉลี่ยร้อยละ 89.62 มาจากเงินเดือนเฉลี่ยร้อยละ 58.07 จากดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 9.73 จาก

อสังหาริมทรัพย์เฉลี่ยร้อยละ 12.35 จากการรับจ้างทำของและอื่น ๆ เฉลี่ยร้อยละ 9.47
(ดูตาราง 12)

ตาราง 11

อัตราการขยายตัวของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่
นนทบุรี ปีงบประมาณ 2550-2552 (หน่วย: ล้านบาท)

ลักษณะการจัดเก็บ	ปีงบประมาณ			เฉลี่ย
	2550	2551	2552	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	14.12	22.57	-4.99	10.57
1. หัก ณ ที่จ่าย	14.51	23.64	-5.46	10.90
1.1 ภาคเอกชน	14.12	24.20	-5.40	10.97
1.1.1 เงินเดือน (ภ.ง.ด. 1)	11.29	36.80	-3.60	14.83
1.1.2 ดอกเบี้ย (ภ.ง.ด. 2)	78.65	-25.41	-6.84	15.47
1.1.3 การรับจ้างทำของและอื่น ๆ (ภ.ง.ด. 3+93)	7.18	10.55	2.87	6.87
1.1.4 อสังหาริมทรัพย์ (ส.พ.ก. 20)	-9.13	35.03	-18.80	2.36
1.2 ภาครัฐบาล (แบบ 4112, 4113)	33.83	0.25	-8.61	8.49
2. ยื่นสิ้นปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 90, 91)	12.24	11.12	0.99	8.12
2.1 ภ.ง.ด. 90	12.54	12.33	-1.93	7.64
2.2 ภ.ง.ด. 91	11.80	9.33	5.46	8.86
3. ยื่นครึ่งปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 94)	9.42	20.11	-16.56	4.32
4. เร่งรัดภาษีอากรค้าง (ท.ป. 3)	2.91	7.83	8.89	6.54

ที่มา. จาก การประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากร, โดย สำนักงานสรรพากรภาค 4, 2553ก,
ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2553, จาก <http://pak4.rd.go.th/333.0.html>

ตาราง 12

สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ต่อ
การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่นนทบุรี

ปีงบประมาณ 2549-2552

(หน่วย: ล้านบาท)

ลักษณะการจัดเก็บ	ปีงบประมาณ				เฉลี่ย
	2549	2550	2551	2552	
รวมทุกลักษณะการจัดเก็บ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1. หัก ณ ที่จ่าย	90.92	91.23	92.03	91.56	91.43
1.1 ภาคเอกชน	89.13	89.12	90.31	89.91	89.62
1.1.1 เงินเดือน (ภ.ง.ด. 1)	55.73	54.35	60.66	61.55	58.07
1.1.2 ดอกเบี้ย (ภ.ง.ด. 2)	8.74	13.68	8.32	8.16	9.73
1.1.3 การรับจ้างทำของและอื่น ๆ (ภ.ง.ด. 3+93)	10.23	9.61	8.67	9.38	9.47
1.1.4 อสังหาริมทรัพย์ (ส.พ.ก. 20)	14.43	11.49	12.65	10.81	12.35
1.2 ภาครัฐบาล (แบบ 4112, 4113)	1.79	2.10	1.72	1.65	1.82
2. ยื่นสิ้นปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 90, 91)	6.54	6.44	5.83	6.20	6.25
2.1 ภ.ง.ด. 90	3.90	3.85	3.53	3.64	3.73
2.2 ภ.ง.ด. 91	2.64	2.59	2.31	2.56	2.53
3. ยื่นครึ่งปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 94)	0.87	0.84	0.82	0.72	0.81
4. เร่งรัดภาษีอากรค้าง (ท.ป. 3)	1.67	1.50	1.32	1.51	1.50

ที่มา. จาก การประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากร, โดย สำนักงานสรรพากรภาค 4, 2553ก,
ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2553, จาก <http://pak4.rd.go.th/333.0.html>

ตาราง 13

ผลิตภัณฑ์จังหวัดและอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ของจังหวัด
ปทุมธานี ณ ราคาประจำปี ในช่วงปี พ.ศ. 2545-2552

ปี พ.ศ.	ผลิตภัณฑ์จังหวัด ณ ราคาประจำปี (หน่วย: ล้านบาท)	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ จังหวัด (หน่วย: ร้อยละ)
2545	121,132	-9.49
2546	131,285	8.38
2547	146,439	11.54
2548	155,949	6.49
2549	190,403	22.09
2550	197,697	3.83
2551	207,832	5.13
2552	201,362	-3.11
เฉลี่ย	169,012	5.61

หมายเหตุ: ปี พ.ศ. 2552 เป็นตัวเลขเบื้องต้น

ที่มา. จาก บัญชีประชาชาติ, โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ, 2553, ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2553, จาก <http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/NAD.htm#gpp>

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานี

สภาพทั่วไป

จังหวัดปทุมธานีเดิมชื่อ “เมืองสามโคก” มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและเป็นที่ตั้ง
ถิ่นฐานของชาวมอญ ในสมัยของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง เมื่อปี พ.ศ. 2157 ในรัช
สมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้โปรดเกล้าฯ ให้ชาวมอญ อพยพออกจากเมือง
เมะตะมะ ไปยังสามโคก ซึ่งใกล้กับวัดสิงห์ เขตอำเภอสามโคกในปัจจุบัน และ

สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ย้ายครอบครัวมาอยู่เพิ่มอีก ต่อมารัชการที่ 2 ได้ประพาสเมืองสามโคก ชาวเมืองได้นำดอกบัวหลวงมาถวายเป็นจำนวนมาก จึงพระราชทานนามให้ว่า “ปทุมธานี”

ปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดในภาคกลางของประเทศอยู่ในเขตปริมณฑล ติดกับกรุงเทพมหานคร ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 46 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขต อ. เมือง และอ. สามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่ในเขต อ. ลาดหลุมแก้วกับพื้นที่บางส่วนของ อ. เมือง และ อ. สามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัดหรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่ อ. เมืองบางส่วนของ อ. รัษฎาบุรี อ. คลองหลวง อ. หนองเสือ อ. ลำลูกกา และบางส่วนของ อ. สามโคก โดยปกติแล้วระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูฝน จะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นบริเวณกว้างและก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา สำหรับพื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยานั้นเนื่องจากประกอบด้วยคลองซอยเป็นคลองชลประทานจำนวนมากสามารถควบคุมจำนวนปริมาณน้ำได้ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัยมีน้อยกว่า

จังหวัดปทุมธานีแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ คือ อ. เมืองปทุมธานี อ. สามโคก อ. ลาดหลุมแก้ว อ. รัษฎาบุรี อ. หนองเสือ อ. คลองหลวง และอ. ลำลูกกา มี 60 ตำบล 17 เทศบาล 48 อบต. และมีอาณาเขตที่ติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้ คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อ. บางไทร อ. บางปะอินและอ. วังน้อย จ. พระนครศรีอยุธยา
อ. หนองแค และ อ. วิหารแดง จ. สระบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ. องครักษ์ จ. นครนายก และ อ. บางน้ำเปรี้ยว
จ. ฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ. ลาดบัวหลวง จ. พระนครศรีอยุธยา อ. บางเลน
จ. นครปฐม และ อ. ไทรน้อย จ. นนทบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อ. บางบัวทอง อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี เขตบางเขน และ
เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

สภาพเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจจังหวัดปทุมธานี มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ณ ราคาประจำปี ของจังหวัดปทุมธานีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 121,132 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2545 เป็น 201,362 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2552 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.61 สาเหตุเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัว มีการจ้างงานเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงการที่รัฐบาลออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุน ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น (ดูตาราง 13)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานี จะ พบว่า การผลิตนอกภาคการเกษตรมีมูลค่าโดยเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 164,682 ล้านบาท โดยมาจากสาขาอุตสาหกรรม 111,972 ล้านบาท จากสาขาการเงิน 3,212 ล้านบาท จากสาขาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 3,874 ล้านบาท และจากสาขาอื่น ๆ 45,623 ล้านบาท (ดูตาราง 14)

และเมื่อพิจารณาสัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจ พบว่า สัดส่วนการผลิตนอกภาคการเกษตรต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด โดยเฉพาะสาขาอุตสาหกรรมมีสัดส่วนโดยเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับร้อยละ 66.25 สาเหตุเนื่องมาจากจังหวัดปทุมธานีมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ อุตสาหกรรมพลาสติก อุตสาหกรรมไฟฟ้า และอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล เป็นต้น ดังนั้นภาคอุตสาหกรรมจึงเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจหลักของจังหวัดปทุมธานี (ดูตาราง 15)

ผลการจัดเก็บภาษี

ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของจังหวัดปทุมธานี ในช่วงปีงบประมาณ 2549-2552 จะเห็นว่า รายได้หลักของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มาจากภาษีหัก ณ ที่จ่ายของภาคเอกชน โดยเฉพาะจัดเก็บได้จากเงินเดือน มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 2,907.77 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2549 เป็น 3,173.77 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2552 โดยมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.00 เนื่องจากการปรับปรุงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ส่วนจัดเก็บได้จากดอกเบี้ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 227.47 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2549 เป็น 298.04 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2552 โดยมีอัตราการ-

ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 14.74 ส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากฐานอื่น ๆ ซึ่งได้แก่เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ การยื่นแบบสิ้นปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 90, 91) การยื่นแบบครึ่งปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 94) การเร่งรัดภาษีอากรค้างมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ดูตาราง 16) และ (ดูตาราง 17)

ตาราง 14

โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2546-2552 (หน่วย: ล้านบาท)

สาขาการผลิต	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	เฉลี่ย
ภาคเกษตร	2,747	3,563	3,629	4,633	4,995	6,112	5,827	4,331
นอกภาคเกษตร	128,538	142,875	152,320	85,771	2,702	201,721	195,535	164,682
อุตสาหกรรม	85,995	4,369	99,244	9,380	133,515	140,076	135,415	111,972
การเงิน	2,065	2,563	2,743	3,472	3,874	4,486	4,554	3,212
อสังหาริมทรัพย์	3,047	3,663	4,096	4,416	4,443	4,326	4,183	3,874
สาขาอื่น ๆ	37,431	42,281	46,237	48,502	50,870	52,832	51,383	45,623
GPP	131,285	146,439	155,949	190,403	197,697	207,832	201,362	169,012

ที่มา. จาก บัญชีประชาชาติ, โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553, ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2553, จาก <http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/NAD.htm#gpp>

เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ในช่วงปีงบประมาณ 2549-2552 ของจังหวัดปทุมธานี จะเห็นว่า รายได้หลักของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มาจากภาษีหัก ณ ที่จ่ายของภาคเอกชน โดยจัดเก็บได้เฉลี่ยร้อยละ 88.65 มาจากเงินเดือนเฉลี่ยร้อยละ 61.02 จากดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 6.16 จากการรับจ้างทำของและอื่น ๆ เฉลี่ยร้อยละ 7.50 จากอสังหาริมทรัพย์เฉลี่ยร้อยละ 13.97 (ดูตาราง 18)

ตาราง 15

สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานี ปี พ.ศ. 2546-2552 (หน่วย: ร้อยละ)

สาขาการผลิต	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	เฉลี่ย
ภาคเกษตร	2.09	2.43	2.33	2.43	2.53	2.94	2.89	2.56
นอกภาคเกษตร	97.91	97.57	97.67	97.57	97.47	97.06	97.11	97.44
อุตสาหกรรม	65.50	64.44	63.64	67.95	67.54	67.40	67.25	66.25
การเงิน	1.57	1.75	1.76	1.82	1.96	2.16	2.26	1.90
อสังหาริมทรัพย์	2.32	2.50	2.63	2.32	2.25	2.08	2.08	8.49
สาขาอื่น ๆ	28.51	28.87	29.65	25.47	25.73	25.42	25.52	26.99
GPP	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ตาราง 16

ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ปทุมธานี
ปีงบประมาณ 2549-2552 (หน่วย: ล้านบาท)

ลักษณะการจัดเก็บ	ปีงบประมาณ			
	2549	2550	2551	2552
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	4672.94	4935.56	5241.84	5145.96
1. หัก ณ ที่จ่าย	4222.76	4446.32	4714.10	4609.77
1.1 ภาคเอกชน	4174.10	4375.01	4637.42	4535.90
1.1.1 เงินเดือน (ภ.ง.ด. 1)	2907.77	2951.91	3164.65	3173.77
1.1.2 ดอกเบี้ย (ภ.ง.ด. 2)	227.47	379.98	328.98	298.04
1.1.3 การรับจ้างทำของและอื่น ๆ (ภ.ง.ด. 3+93)	360.99	378.88	389.92	367.53
1.1.4 อสังหาริมทรัพย์ (ส.พ.ก. 20)	677.87	664.24	753.87	696.56
1.2 ภาครัฐบาล (แบบ 4112, 4113)	48.66	71.31	76.67	73.86
2. ยื่นสิ้นปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 90, 91)	341.84	371.43	405.80	421.02
2.2 ภ.ง.ด. 91	238.29	251.35	277.15	282.31
3. ยื่นครึ่งปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 94)	31.71	40.01	44.44	31.12
4. เร่งรัดภาษีอากรค้าง (ท.ป. 3)	76.63	77.81	77.50	84.05

ที่มา. จาก การประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากร, โดย สำนักงานสรรพากรภาค 4, 2553ก,
ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2553, จาก <http://pak4.rd.go.th/333.0.html>

ตาราง 17

อัตราการขยายตัวของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่
ปทุมธานี ปีงบประมาณ 2550-2552 (หน่วย: ล้านบาท)

ลักษณะการจัดเก็บ	ปีงบประมาณ			เฉลี่ย
	2550	2551	2552	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	5.62	6.21	-1.83	3.33
1. หัก ณ ที่จ่าย	5.29	6.02	-2.21	3.03
1.1 ภาคเอกชน	4.81	6.00	-2.19	2.87
1.1.1 เงินเดือน (ภ.ง.ด. 1)	1.52	7.21	0.29	3.00
1.1.2 ดอกเบี้ย (ภ.ง.ด. 2)	67.05	-13.42	-9.40	14.74
1.1.3 การรับจ้างทำของและอื่น ๆ (ภ.ง.ด. 3+93)	4.95	2.91	-5.74	0.71
1.1.4 อสังหาริมทรัพย์ (ส.พ.ก. 20)	-2.01	13.49	-7.60	1.29
1.2 ภาครัฐบาล (แบบ 4112, 4113)	46.53	7.53	-3.66	16.80
2. ยื่นสิ้นปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 90, 91)	8.66	9.25	3.75	7.22
2.1 ภ.ง.ด. 90	15.97	7.13	7.82	10.31
2.2 ภ.ง.ด. 91	5.48	10.27	1.86	5.87
3. ยื่นครึ่งปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 94)	26.18	11.08	-29.97	2.43
4. เรงัดภาษีอากรค้าง (ท.ป. 3)	1.54	-0.40	8.45	3.20

ที่มา. จาก การประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากร, โดย สำนักงานสรรพากรภาค 4, 2553ก,
ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2553, จาก <http://pak4.rd.go.th/333.0.html>

ตาราง 18

สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจําแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ต่อการ
จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ปทุมธานี ปีงบประมาณ
2549-2552 (หน่วย: ล้านบาท)

ลักษณะการจัดเก็บ	ปีงบประมาณ				เฉลี่ย
	2549	2550	2551	2552	
รวมทุกลักษณะการจัดเก็บ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
1. หัก ณ ที่จ่าย	90.37	90.09	89.93	89.58	89.99
1.1 ภาคเอกชน	89.32	88.64	88.47	88.14	88.65
1.1.1 เงินเดือน (ภ.ง.ด. 1)	62.23	59.81	60.37	61.67	61.02
1.1.2 ดอกเบี้ย (ภ.ง.ด. 2)	4.87	7.70	6.28	5.79	6.16
1.1.3 การรับจ้างทำของและอื่น ๆ (ภ.ง.ด. 3+93)	7.73	7.68	7.44	7.14	7.50
1.1.4 อสังหาริมทรัพย์ (ส.พ.ก. 20)	14.51	13.40	14.38	13.54	13.97
1.2 ภาครัฐบาล (แบบ 4112, 4113)	1.04	1.44	1.46	1.44	1.35
2. ยื่นสิ้นปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 90, 91)	7.32	7.53	7.74	8.18	7.69
2.1 ภ.ง.ด. 90	2.22	2.43	2.45	2.70	2.45
2.2 ภ.ง.ด. 91	5.10	5.09	5.29	5.49	5.24
3. ยื่นครึ่งปีปฏิทิน (ภ.ง.ด. 94)	0.68	0.81	0.85	0.60	0.74
4. เปรียญภาษีอากรค้าง (ท.ป. 3)	1.64	1.58	1.48	1.63	1.58

ที่มา. จาก การประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากร, โดย สำนักงานสรรพากรภาค 4, 2553ก,
ค้นเมื่อ 30 กันยายน 2553, จาก <http://pak4.rd.go.th/333.0.html>